

agiri

3 Partiyên Rojhilatê Kurdistanê
Daxuyaniyek Hevbeş Dan
Çapemeniyê... R. 4

Duheftînameya siyâsî, civakî, çandî û hunerî

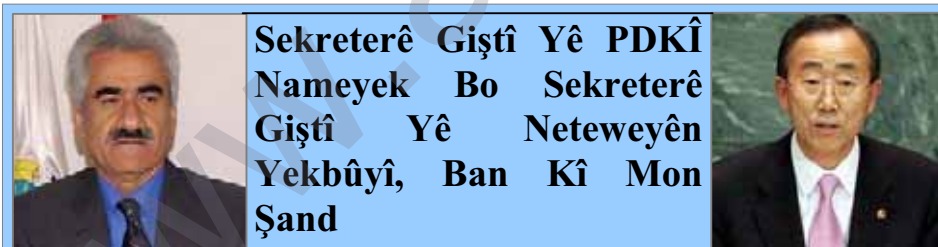
Partiya Demokrat ya Kurdistanê Îranê diweşîne

LI BEREBERÊ 16Ê SERMAWEZÊ, ZEXT LI SER XWENDEKARAN DIJWARTIR BÛYE

► **Agirî:** 3 Partiyên Rojhilatê Kurdistanê (partiya Demokrat ya Kurdistana Îranê, Komeleya Şoreşger ya Zehmetkêşên Kurdistanê Îranê û Partiya Azadiya Kurdistanê) di daxuyaniyê hevbeş de, digel piştgirî li xebata bizava xwendekarî a Îran û Kurdistanê, daxwaz ji xwendekarên azadixwaz û welatparêz ên hemû neteweyên Îranê kirine ku Roja Xwendekar bi girseyî rêve bibin.

Li bereberê 16ê Sermawez Roja Xwendekar li Îranê (7ê Kanûna 2009a), zext û zordariya li ser xwendekaran zêde bûye

**Sekreterê Giştî Yê PDKÎ
Nameyek Bo Sekreterê
Giştî Yê Neteweyên
Yekbûyî, Ban Kî Mon
Şand**

► Ji ber pêla berfireh a bînpêkirina mafê mirovan ji aliyê Komara Îslamî a Îranê ve, Sekreterê Giştî yê Partiya Demokrat ya Kurdistanê Îranê Mistefa Hicrî, nameyek ji bo Sekreterê Giştî yê Rêxistina Neteweyên Yekbûyî Ban Kî Mon, şand.

Mistefa Hicrî di nameya xwe de balê dikişîne ser cudahîdanan û bînpêkirina sistematîk a mafê mirovan di 30 sal desthilatdariya rêjîma Komara Îslamî a Îranê de û piştre amajê dide ser serkutên berfireh ên xelkê bi sedema nerazîbûnên vê dawiyê li Îranê.

Sekreterê Giştî yê PDKÎ herwiha bala Sekreterê Giştî yê RNY dikişîne ser rewşa dijwar a bînpêkirina mafê mirovan li Kurdistanê Îranê û pêla berfireh a darvekirina ciwanên Kurd. Mistefa Hicrî daxwaz dike ku ji bo vê yekê NY gavên bilez û cidî biavêje. *Deqa nameyê di Rûpela 6 ya vê hejmarê Agirî de bixwînin...*

Di Rûpelan De

Hevpeyvîna
Taybet a
Sekreterê
Giştî Yê
PDKÎ Digel
'TISHK'
Tv

Hevpeyvîn 2-3

Yek Li
Nal
Û
Yek Li
Bizmar

Siyasî 5

Ebdula Hicab

Peyamek
Din Ya
Cîhanî
Bo
Rejîmê

Siyasî 7

Selîm Zencîrî

Çima
Tundûtûj
î?

Civakî 9

Azad Kurdî

Şerkarî

Çand û Huner 10

Cîhana
hemdem xwe di
her warî de
şareza û pêşketî
dibîne.
Hemdemî,
kirûyêke girîng
û watedar e...

Adar Jiyan

Mistefa Hicrî:

“DÛBE KU KOMARA ÎSLAMÎ BÎ RÊYA SERKUT, TÛRS Û XOFÊ TEVGERA NERAZÛBÛNA XELKÊ BÎ AWAYEKÎ DEMKÎ BÊDENG BIKE, LÊ PÊVAJOYA NTHA NAVEGERE”

Agirî: Sekreterê Giştî yê PDKÎ Mistefa Hicrî çend roj berî niha di hevpeyvîneke taybet û berfireh de digel televizyona 'TISHK', derbarê pirsên rojev ên herêmê, Îran û cîhanê axivî û siyaseta û helwêstên dawî ên nû yên wê partiyê şirove kir. Duheftinamê Agirî bi hewce zanî beşên giring ên wê hevpeyvîne biweşîne ku li jêr dikeve ber bala we xwendevanan:

Di destpêka hevpeyvîne de pêşkêşkarê 'TISHK' TV bal kişand ser xenişandana vê

dawiyê ya xelkê li dijî rêjîma Komara Îslamî a Îranê. Ji ber ku di sî salên borî de rêjîma Komara Îslamî di hilkevî û rêûresmên cur bi cur de bi taybet di rêûresma 13ê Xezelwera Îsal (4ê Mijdara 2009) de ku ji aliyê wê rejîmê ve wek roja xebat li dijî Împeryalîzma cîhanî hatiye binavkirin û salverga dagirkirina balyozxana Amerîka ye, hewl dida xelkê rabikîşîne ser cadeyan û daxwaz ji wan bike ku dirûsmên neman bo Amerîka û dirûsman li dijî Împeryalîzma cîhanî ku ew nav ji Amerîka re diyarî kirine, bidin. Lê di xwenîşandanên Îsal yên xelkê de ku hatin ser cadeyan, cudahiyeke zêde li gor salkên borî ên xwenîşanderan dihat dîtîn û bihîstin. Di bersiva vê pirsê de, Mistefa Hicrî wiha axivî: “Derheqê dagirkirina balyozxana Amerîka 30 sal berî niha, PDKÎ di rewşa siyasî ya wê demê de, ev kiriyara rêjîma Komara Îslamî mehkûm kir û ragehand ku ev kiriyar li dijî usûl û pîrensîpên navneteweyî ye. Dibe kêmkirina grûp û kes hebin ku bala xwe dabî ser vê pirsê bi taybet jî di wê demê de, lê niha piştî 30 salan, piraniya ew kesên ku di rêjîma Komara Îslamî de dest hebûn û li wir amade bûn, gihîştine wê encamê ku ew kiriyar, kirinek bû li dijî qazanc û berjewendiya neteweyên Îranê û berevajî çêkirina peywendî an xurtkirina peywendiyên navneteweyî û me dît piştî vê bûyerê peywendiyên Amerîka digel Îranê qut bûn.”

Di doma bersiva vê pirsê de, Sekreterê Giştî yê PDKÎ balê dikîşîne ser mesela meş û xwenîşandanên piştî ragehandina encama dehemîn gera hilbijartinên Serok Komarî di Îranê de û amaje da vê çendê ku di rojên

destpêka van xwenîşandanên de dirûşm gelek sade û rûyekî bûn û da zanîn: “Wê demê me ragehand ku ev dirûşm ne li qazancê xelkê Îranê ji bo derbazbûn li çengê Komara Îslamî ne. Ji ber ku li destpêka avabûna Komara Îslamî a Îranê herdem sextekarî di hilbijartinan de ji aliyê wê rejîmê ve beşek ji siyaseta wê bûye û di 9

Xelkê Îranê êdî tu hêviyek bi refom û çaksaziyan nemaye û eva yek ji xalên bihêz ên vê tevgerê ye, êdî dudilbûn nemaye û xelkê rêya durist ya xwe peyda kiriye û pêşve diçin.

dewreyên berê yên hilbijartinên Serokkomariyê de jî berdeham destwerdan û sextekarî hatiye kirin. Ger em wisa bihesibînin ku Mûsewî li cihê Ehmedînejad deng bianiya, dîsa çî li pirsê nediguherî û xelkê Îranê çî bidest nedixist.”

Rêzdar Hicrî diyar dike ku hêdî hêdî naveroka dirûşman hat guhertin û heta radeyekê tund û radîkaltir bûn û êdî dirûsmên wek ‘neman bo Welîyê Feqîh’ ‘daxwaza azadî û dmeokrasî’ dihatin guhdarîkirin û pîrsa berevanîkirin ji Mûsewî û Kerûbî li gor xwenîşandanên berê heta qasek berçav dabezî û kêmkirina bû. Sembol û hêmayê “kesk” di nav xelkê de kêmtir bibûn û bi kêmkirina jî dihat dîtîn. Bi taybet di xwenîşandana 4ê Mijdara 2009an de, dirûşm û amadekariyên xwenîşananê bi tevahî hatine guhertin. Naveroka dirûşman vê carê di çarçoveyê pêkhateşîkên de û ji bo hiloşandin û ji holê rakirina Komara Îslamî û damezrandina sistemeke nû derket holê. Bi baweriya Mistefa Hicrî: “Beşdarên xwenîşandanên bi tevahî gihîştine vê encamê ku derbazbûn li çengê vê rejîmê û ev hemû stemkirin û zordariya ku bi ser xelkê hatiye sepandin, rûxan û nemana Komara

Îslamî a Îranê û avakirina hikûmeteke demokratîk e ku têde ol ji hikûmetê cuda be, eslek bi navê Wilayeta Feqîh tunebe û bi awayekî giştî rêjîma Komara Îslamî a Îranê ji nemîne.”

Herçiqas dirûşmdan – ku li gor berê tundtir bûn – û bêserûberiya xwenîşanderan wek du xalên lawaz ên xwenîşandana 4ê Mijdara 2009an tîr hesibandin, lê Sekreterê Giştî yê PDKÎ da xuyakirin ku li gor meş û xwenîşandanên çend mehên berê, di xwenîşandana 4ê Mijdarê de herî kêmkirina bo piştevanî li Mûsewî û Kerûbî hatin dan, lê xwenîşandana 4ê Mijdarê xwedî giringiyek taybet bû û nerînên xwe wiha anîn ziman: “Xwenîşandan û dirûsmên 4ê Mijdarê ên xwenîşandanên opozîsyonê hemû nûçeyên xwenîşandanên ber bi aliyê kişandin û bi kêmkirina behsa xwenîşandanên alîgirên Komara Îslamî a Îranê dihat kirin.”

Serkeftina Şoreşa Gelê Îranê di sala 1979an de, encama xwenîşandanên berdeham û berfireh ên xelkê bêzar bûyî ji dîktatoriya paşatîyê bû, di destpêkê de meş û xwenîşandan berteskek bûn, lê car bi car zêde û berfirehtir bûn û hemû bajarên biçûk û mezîni li xwe girt û rêjîma paşatîyê di encama wan xwenîşandaên girseyî ên xelkê nerazî de hat hiloşandin. Derbarê berfirehbûna xwenîşandanên vê carê li Îranê bo deverên din û bajarên mezîni yên wî welatî, Hicrî wiha da zanîn: “Ew xwenîşandanên ku me di vê heyamê de li welatên cîran dîtine, di bîngê de ji bajarên mezîni ve destpê dikin û şêl digrin û hêdî hêdî xurt û berfireh dibin û ger dirûşm û daxwaziyên xwenîşandanên dabînkirina qazanc û xwestekên çîni û texên cur bi cur ên civakê bin, wê demê dê wan jî tevî xwenîşandanên bike û bi curekê xelkê girêdayî xwenîşandana dike û hêdî hêdî mezîni û berfirehtir jî dibe û heta digihe bajarên biçûk jî.”

Sekreterê Giştî yê PDKÎ diyar kir, çaverê tê kirin di pêşerojê de xelkê bajarên mezîni yên din ên Îranê dest bi xwenîşandanê bikin û dijkiryaran li hemberî Komara Îslamî bidin xuyakirin û gav bi gav ev xwenîşandan û dijkiryar bighin bajarên biçûk jî.

Derheq pêşeroja meş û xwenîşandanên niha di Îranê de, Mistefa Hicrî nerînên xwe wiha rave dike: “Dibe ku ji ber serkutên tund û

dijwartir ji yê ku heta niha me dîtine, bi awayekî demkî tevgera nerazûbûna xelkê bêdeng be, lê pêvajoya niha navegere." Hicrî herwiha bal kişand ser derbazbûna xelkê ji reformîstan û rojeva dahatûya tevgera nerazûbûna xelkê Îranê û da xuyakirin: "Xelkê êdî tu hêviyek bi reform û çaksaziyan nemaye û eva yek ji xalên bihêz ên vê tevgerê ye, êdî dudilbûn nemaye û xelkê rêya durist ya xwe peyda kiriye û pêşve diçin. Ger di destpêkê de rêberî û serkêşiya vê tevgerê di destê mohreyên rêjîma Komara Îslamî de bû û pîlandanin û rêvebirina xwepêşandana di stûyê wan de bû, lê me dît ku di xwenîşandana 4ê Mijdara 2009an de, rêberî û serkêşiya meş û xwenîşandanan di destê xwepêşander û azadîxwazan bixwe de ye û ji ber vê yekê jî em dibînin ku dirûşm radîkaltir bûne û basa guhertina giştî a sîstema Komara Îslamî derdikeve rojevê. Çiqas dirûşm tund û radkaltir bin, xelkek zêde tevî xwepêşandanan dibe û bêguman wê demê dê gav bi gav ber bipêşve biçe."

Pêşkêşkarê televîzyona 'TISHTK' ligel amajedan bi beşdarînekirina xelkê herêmên neteweyên bindest ên Îranê di xwepêşandanên vê dawiyê de û tundtîrbûna serkutkirinê – bo nimûne darvekirina Êhsan Fetahiyan – û çekdarkirina Eşîran li parêzgehên neteweyên bindest, vê pirsê raberî Sekreterê Giştî yê PDKÎ dike ku çima ligel vê beşdarînekirinê, tepeserkirina xelkê û azadîxwazan di wan deveran de tundtir û berfirehtir e? Mistefa Hicrî di bersiv de, behsa du sedemên sereke dike, tîrsa Komara Îslamî li tevîbûna neteweyên bindest ên Îranê bi xwepêşandanan di wê demê de ku xwestekên wan li xwe bigre û herwiha dîtin û nerîna ewleyî a herdemî a rêjîma Îranê derheq wan herêman, bi taybet Kurdistanê, Hicrî wiha axivî: "Hemû demekê Komara Îslamî li xelkê xebatkar yê Kurdistan û netewên din ên Îranê ditirse ku nebe xwenîşandan û dijkiyarên wan ji bo hiloşandina

"Komara Îslamî ya Îranê mijûl e proseya rûxan û hiloşîna xwe diqedîne, lewra ez bi pêwîst dizanim ku xelkê Îranê, opozîsyon, azadîxwazên Îranê, bi taybet neteweyên Îranê gavan hilbigrin û dakevin nav qada xebatê û ji bo lawazkirina herçiqas zêde a Komara Îslamî û hiloşandian bileztir a wê rêjîmê hewlê bidin heta xesara wê ji vê çendê qurstir nebe."

Komara Îslamî bikare alîkariya wan tevgera nerazûbûnê bike ku li Tehranê destpê kiriye. Ji bo vê yekê jî em dibînin ku her liv û tevgerêke biçûk a neteweyên Îranê di xalên sînorî de, wek Belûçîstan, Ehواز, Kurdistan û Turkmenistanê, heta bi tometên gellek qurstir ji beşdarên xwepêşandanan bi ser wan tê sepandin û ew bi cezayên giran û demdirêj yê girtîgehê û îdamê mehkûm kirine. Ev metoda serkut û qirkirinê ji destpêka damezrandina Komara Îslamî her hebûye û pêngav bi pêngav ku ku nerazûbûn û dijkiyar li Tehranê zêde dibe, metirsiyek zêde cesteyê Komara Îslamî dadigre. Lewra bi armanca ku pêşiya xelkê bajarên sînorî û bajarên neteweyên Îranê

"Ew gefên ku heta niha ji aliyê Neteweyên Yekbûyî, Ewrûpa û Amerîka li Îranê hatine kirin ewqas ne tund bûne û nekarîne bi bandor bin"

bigre, vê rewşa tîrs û xofê pêk tîne. Ji ber ku xelkê bajarên netewên Îranê bi sedema ew zilm û stema netewî ku bi ser wan de hatiye sepandin, gellek ji xelkê Tehranê zêde birîndar in."

Mijarek din ya wê hevpeyvînê, pîrsa destwerdanên Komara Îslamî a Îranê di hundirê karûbarên welatên cîran û herêmê û aloziyafirandin û meşandina terorê û piştgirî li hêzên terorîstî diyar dike, bi dirêjîya temenê vê rêjîmê destwerdan di karûbarên welatên herêmê, hergav beşek ji siyaseta wê rêjîmê bûye ku wek bingehêk stîratejîk a Komara Îslamî bi navê 'şandina şoreşê bo derve' tê binavkirin, bi taybet li balyozxane û kunsolxaneyên xwe wek navendekê bo rênîşaniyê û çekdarkirin û dazna zanyariyan bi terorîstan û hevkarî digel wan mifahê distîne. Eva beşek li bingehên Komara Îslamî a Îranê ye û ne tiştekî nû ye ku taze dest pê kiribe.

Bi baweriya Sekreterê Giştî yê PDKÎ, Komara Îslamî van kiryan tenê bi armanca parastina desthilata xwe dimeşîne. Derbarê bernama Etomî ya Îranê û riftara nerm a îdara Barak Obama derheq rêjîma Îranê û berdewambûna li ser xebatên meyandina Uraniyûmê Mistefa Hicrî nerînen PDKÎ wiha rave kir: "Gelek sal in û ji wê demê pêde ku pîrsgirêka meyandina Uraniyûmê ji aliyê Komara Îslamî wek kirîzek derket rojevê, me ji raya giştî re ragehand û ronî kir ku

Komara Îslamî tenê li parastina desthilata xwe difikire. Di derheq vê pîrsgirêkê de, Komara Îslamî bawer e ku Amerîka, Ewrûpa û hemû herêm dijminê wê rêjîmê ye, lewra li hemberî van dijminan ku beşek ji wan bi çekên navikî teyar in, divê hêzek hebe ku bikare xwe biparêze û bidestxistina çeka Etomî wek çareseriyek bo vê kirîzê dizane. Tiştekî pîr normal e ku Komara Îslamî ya Îranê li rêya gihîştin bi vê armancê tevbigere û her ev kar jî encam daye. Çima Komara Îslamî dest ji bernama xwe ya Etomî bernade û heta bi wan soz û qewlan paybend nine ku li ber çavê cîhanê dide û piştê pişt guh diavêje û bîra xwe dibe. Sedema vê ew e ku di bingeh de, Komara Îslamî ne bawer e ku meyandina Uraniyûmê bisekinîne, heta demekê ku bombeya navikî bidest bixe. Meger wê demê ku fehm bike gef ewqas tund in ku dikare rêjîma ku ew bi hemû awayî hewla parastina wê didin, ji nav biçe. Lê ew gefên ku heta niha ji aliyê Neteweyên Yekbûyî, Ewrûpa û Amerîka li Îranê hatine kirin ewqas ne tund bûne û nekarîne bi bandor bin, heta wî cihî ku Komara Îslamî bîne ser wê bawerê ku ku dibe bihilose, lewra derbarê vê pîrsgirêkê berdewam mijûlî destbidestkirin û manordanan e."

Li gor Mistefa Hicrî, Komara Îslamî ya Îranê riftara nerm a niha ya Amerîka digel Îranê û amadebûna îdara Obama bo gotûbêjên rasterast digel Komara Îslamî, wek xalek erênî bi xwe dihesibîne û wek tîkçûn û xala lawaz ya Ewrûpa û Amerîka pêname dike, lewra berdewam demê dîkujê û bernamên xwe yê meyandina Uraniyûmê didomîne. Heta netirse ku gefên Rojava dê bibin sedema hiloşandina wê rejîmê, dê bernama xwe ya Etomî her bidomîne.

Di dawiya wê hevpeyvînê de Mistefa Hicrî axavtina xwe wiha qedand: "Ligel wan hemû siyasetên serkutker, afirandina kirîz û pîrsgirêkan û dahênana dijminan li hundir û derve, emrê Komara Îslamî ber bi dawiyê diçe. Bi baweriya min Komara Îslamî ya Îranê mijûl e proseya rûxan û hiloşîna xwe diqedîne, lewra ez bi pêwîst dizanim ku xelkê Îranê, opozîsyon, azadîxwazên Îranê, bi taybet neteweyên Îranê gavan hilbigrin û dakevin nav qada xebatê û ji bo lawazkirina herçiqas zêde a Komara Îslamî û hiloşandian bileztir a wê rêjîmê hewlê bidin heta xesara wê ji vê çendê qurstir nebe."

3 Partiyên Rojhilatê Kurdistanê Daxuyaniyek Hevbeş Dan Çapemeniyê:

WERÛN EM RÊZ LÎ ROJA 16Ê SERMAWEZÊ BÎGRÛN

Bizava Xwendekarî ya Îranê ji ber hebûna dîrokeke geş û ronî, herdem wijdana hişyar a

ciwanên têgihîştî û mafxwaz ên welat bûye û di hemû demekê de rûbirûyê desthilata dîktator û serberedayî a Paşatiyê û Komara Îslamî hatiye û bi vî awayî hêza bizava ronakbîr û azadîxwazên Îranê bûye. Xebat û berxwedanên vê bizavê di hemû demekê de hêz û bawerîya xelkê bêzarbûyî, desthilata dîktatoriyê hejandiye û handerek bûye bo wire û moraldan bi xelkê. Lewra jî rejîmên dîktator her ji destpêkê de heta niha bi serkut, îşkence, darvekirin, bêmafkirina wan ji xwendinê û heta darêtina pîlan û komployan bo lihev veqetandin û cudayîdanan di navbera wan de û bihêzkirin û ji navbirina wan berengarî digel wan de kirine, lê bi xweşî ve tu yek li van pîlan û komployan nekarîne ev keç û xortên netirs û têgihîştî ên gel bêdeng bike û serê wan neví bikin.

Piştî ragehandina encama bi nav hîlbijartina 10' mîn gera Serok Komariyê di 13ê Hezîrana îsal de, bo careke din hêza xwendekarî bû hêza bizava pêkhatiya meşên milyon kesî ên ciwanan û xelkê bêzarbûyî li ser rê û şeqamên Tehranê, loma jî ji berê zêdetir kete ber êrîş û tundûtûjîya rejîma Komara Îslamî. Di van rojane de ku demokrasîxwazên Îranê 16ê Sermawezê wek Roja Xwendekarên li Îranê bibîr tînin, xwendekarên Îranê di bin zext û zordariyên herî bêrehmane de ne û di rastî de zanîngehê kirine girtîgeha xwendekarên. Tenê di meha borî de, çend xwendekar şehîd kirine, zîndan teji xwendekar kirine û roj nine komek li xwendekarên şoreşger li

3 Partiyên Rojhilatê Kurdistanê (PDKÎ, Komeleya Şoreşger ya Zehmetkêşên Kurdistanê Îranê û Partiya Azadiya Kurdistanê) di daxuyaniyê hevbeş de, daxwaz ji xwendekarên azadîxwaz û welatparêz ên hmû neteweyên Îranê kirine ku Roja Xwendekar bi girseyî rêve bibin.

zanîngehê neyên derkirin an ji bo binkeyên organ û dezgehên serkutker neyên gazîkirin û gef li wan nehê xwarin. Komara Îslamî hemû hewla xwe dide ji bo ku bikare pêşiya çalakî û dijkiyarên xwendekarên di Roja Xwendekar ya îsal de de bigire. Ji aliyekî din ve xwendekar pêdagir in ku di wê rojê de bi lidarxistina meşan û dana dirûşman hevalên xwe ên şehîd û îdamkirî bibîr binin, da ku bi vî awayî piştgirî û wefadariya xwe ji bo xwendekarên girtî dubare bikin û hêrs û kerb û bêzariya xwe li dijî rejîma paşverû ya Komara Îslamî bikujê hevalên wan ên darvekirî bidin xuyakirin.

Xwendekarên xebatkar û azadîxwaz!

Niha dema wê yekê hatiye ku bo rakîşandina herçiqas zêde a neteweyên mafxwaz ên Îranê di bernamayeke ron de piştgiriya xwe li mafên neteweyan rabigehînin. Dibe şeweyê herî guncaw û minasib diyarîkirina mafên siyasî yê wan netewan û damezrandina hikûmeteke demokratîk a federal di Îranê de be. Hikûmeteke wiha di çarçova qanûnê de baştirin ewle û garantiya parastina mafê wan netewan

e ku zêdetirîn û zulmêkirîtirîn beşa nifûsa Îranê pêk tînin. Di rastî de demokrasî jî bê li berçavgirtina wan netewan û wan mafan peyveke bê naverok dibe û netewên Îranê jî her di perawêzê de dihêle.

Em di salvegera Roja Xwendekar de rêzê li hemû xebat û qurbanîdanên van keç û xortên welatparêz digirin û em piştgiriya xwe li berxwedana wan radigehînin. Em silavan dişînin bo xwendekarên netirs û biwêr ku niha di girtîgehên bednav ên rejîma Komara Îslamî de ne û kiryarên rejîma Komara Îslamî ya Îranê û hêzên serkutker ên wê derheq daxwazên rewya yê xwendekarên mehkûm û şermezar dikin.

Serkeve xebata azadîxwazane ya xwendekarên û hemû tex û qatên civakê li dijî dîktatoriya Komara Îslamî

Neman ji bo rejîma dijî azadî ya Komara Îslamî

Partiya Demokrat ya Kurdistanê Îranê
Komeleya Şoreşger ya

Zehmetkêşên Kurdistanê Îranê
Partiya Azadiya Kurdistanê

02.12.2009

11.09.1388

Di Salê De 200 Kes Ji Ber Teqîna Mayînan Li Parêzgehên Rojavayê Îranê Dibin Gorî

Agirî: Meha Kanûnê di dîroka karûbarê mayînan di cîhanê de meheke giring tê hesabandin, ji ber ku di wê mehê de û di sala 1997an de, Peymana Qedexkirina Bikaranîn, Enbarkirin, Berhemanîn û Veguhastina Mayînan Dijî Kesî û Jinavbirina wan ku wek Peymannameya Otawa hatiye naskirin û herwiha di 3ê Kanûna 2008an de Peymannameya Qedexkirina Bombeya Hişûyî hat ragehandin. Ev her du peymanname wel destkevîtin giring ên mirovahiyê tîn hesabandin.

Ligel vê çendê ku her sal di cîhanê de tenê 100 hezar mayîn tîn rakirin, lê li gor karnasan, hilgirtin û paqijkirina hemû mayînan di asta cîhanê de hezar sal demê dixwaze.

Hat ragehandin ku di her 20 deqîqan de, mayînan bînerd li cîhanê dibin sedema kuştin û birîndarbûna mirovekê.

Nûnerê Merîwanê li Meclîsa Şêwra Îslamî a Îranê Îqbal Mihemedî, di hevpeyvînekê de ligel Ajansa ILNA eşkere kir, di salê de bi sedema teqîna mayînan di 5 parêzgehên Rojavayê Îranê de 200 kes tîn kuştin û birîndarkirin. 4 parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê û Xozistan ev 5 parêzgehan pêk tînin. Piştî derbazbûna 20 sal bi ser kutabûna şerê Îran û Îraqê, hêsta çend hezar hektar erdê mayînrêjîrî li 4 parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê nehatiye paqijkirin û berdewam xelkê sivil dibe gorî.

RONÎ

Quncikek ji bo şiroveya bûyer û babetan ji xwendevanên "Agirî" re

Ebdullah Hicab

Yek Li Nal û Yek Li Bizmar

Kes an aliyên ku heta niha ji guman hebin mebesta Komara Îslamî ji projeya atomî tenê bidestxistina enerjîya aştîyane ya navikî ye, bi tenê xwe dixapînin. Rêjîma têniyê şer û şiltaxîyan, ku hertim xêr û xweşiya hevvelatîyan dike qurbanîyê pîlanên xwe yê zêdegav li dijî aştî û aramiyê, bi dev û dest hewl dide ku di warê navikî de xwe çiqas zû ye pir çek bike. Lewma em dibînin ku hevdem digel pêşxistina projeya xwe ya bi navê enerjîya navikî, şêweyên nû yê roketên leşkerî diceribîne ku hem bi hêz in û hem jî pir modern.

Weke ku çawan ev yek bes nebe, bi ser de jî manovrên nû yê serbazî dide û Besîc û Pasdaran ji bo dijberiya bi dijberan re amade dike. Hemû ev pêngav jî nîşan didin ku Ehmedînjad xwe ji bo "qoçanê"yek nû amade dike. Lê Komara Îslamî, ji bo ku xwe nexer bin zexta navneteweyî, ev demek e ku bi "çend zimanan" bi civaka cihanî re diaxive.

Niha ji bo ku ev gavên bi tehlîke, dijkiyarên tund li hember xwe çê nekin, yan jî bo ku wan gavan hem destkevt yan jî hem jî dijkiyara civaka cihanî li hember rêjîmê çê nekin, dewleta Ehmedînjad bi zanebûn her carê bi zimanekê diaxive û hertim bi navên cuda û bi hêcetên cuda aliyek ji bernameya xwe ya Etomî tîne rojevê.

Ji aliyekê ve rêjîm basî diyalog û lihevhatina li ser projeya atomî dike, ji aliyekî din ve basî hêza xwe ya leşkerî û derfetên xwe yê tolhildanê tîne rojevê. Ji ber ku naxwaze bi êşkere li ser yek xetê bimeşe, hewl dide bi lîstokan zêde demê qazanc bike û di dawiyê de bikeve rewşekê ku êdî her alî hebûna wê, weke ku heyê, bipejirînin. Lewma hem basî diyalogê dike û hem jî bi îrsar li ser projeya xwe ya atomî kar dike. Xuya ye heya niha hin destkevt jî bi dest xistine û gefên nû ji bo avakirina 10 navendên din yê meyandina Uraniyûmê jî, beşek ji wê siyasatê ye.

Ne ciyê baweriyê ye ku pisporên navneteweyî an siyasatmedarên ku cihana îro birêve dibin hin qas ne şareza bin ku bawer bikin hemû warên bernameya atomî ya Îranê bi êşkere tên dimeşandin. An ku Komara Îslamî tenê weke dijkiyara li hember biryara Konseya

Biryarder ya Ajansa Navneteweyî ya Enerjîya Atomî (IAEA) ji nişka ve biryar daye ku bê û 10 navendên nû yê meyandina Uraniyûmê ava bike. Pîlan û pirojeyên wiha bi salan kar û pilansazî dixwaze. Heta dîr nîne ku ji wan 10 navendên ku ev çend rojî bas jê tê kirin, gelek ji wan amade bin û bi dizî, li êşkevtekê an di binê çiyayekê de bixebitin.

Gefên nû yê Îranê nîşan didin ku birêveberiya Xamenevî û Ehmedînjad projeya xwe ya atomî ber bi qonaxa dawî ve dibe û li benda derfetekê ye heya xwe weke hêza nû ya atomî ya cihanî bide nasandin. Pirs tenê ev e ku gelo ev roj zû tê an dereng. Lê dê bê.

Di wê navberê de helwêsta Ajansa Enerjîya Atomî li ciyê ku pêşiya siyaseta Komara Îslamî bigre, ji xwe dibe alîkar ku rêjîm hê pitir bikare manovrên siyasî bide. Ajansa Enerjîya Atomî gelek bi nezelalî tev digere û her roj li ser hewayekê helwêstê digre. Carna Muhemed El Baradeî dibêje Komara Îslamî hemû kartên projeya atomî danîne ser maseyê. Carek din her ev bi xwe tê û êşkere dike ku dubare hin aliyên vegartî yê bernameya atomî ya Îranê êşkere bûne ku nîşan didin Komara Îslamî hê her tişt zelal nekiriye. Ev nîşaneyên bi

guman, alîkariya rêjîmê dikin pitir demê bi dest bixwe û weke bi xwe dixwaze projeya xwe ya atomî pêşve bibe.

Siyaseta zêdexwazî a Komara Îslamî bi têra xwe bes e ku tu gumanê nehêle mebesta wê ji projeya atomî çî ye. Desthilatdarên Tehranê, ne jî bo bipêşxistina îdealên mirovatîyê û ne jî ji bo xurtkirina mafê kom û grûpên bê maf, lê ji bo xurtkirina dijberiyê li navbera gelan, li hemû goşeyên cihanê grûpên tundajo xurt dike. Kultûra siyasî ya ku îro bi destê Komara Îslamî tê bi pêş xistin, zemînê amade dike ku beşek ji mirovatîyê bike qurbanî heya desthilata Ayetullahan di cihanê de bibe serdest û serwer.

Komara Îslamî dixwaze Îsraîlê ji holê rake, Misilmanên Sunne ji desthilatê dîr bixwe, Olên din bike êxsîr û bindestê xwe, cudabîran ji holê rake, Kurd û neteweyên din yê Îranê ji desthilat û mafên siyasî, kultûrî û birêveberiyê bêpar bike û Îranê bike cemserek nû ji bo şeklek nû ya desthilata olî. Dema ku ev dîtin bi çekên atomî bê pirçekkirin, dê di serî de asayiş û ewlekariya gelên Îranê û bi wê rê jî girêdayî asayişa hemû Rojhilata Navîn û ya cihanê bikeve metirsîyek cidî.

Bi taybet dema mirov temaşayî dosya

Ne ciyê baweriyê ye ku pisporên navneteweyî an siyasatmedarên ku cihana îro birêve dibin hin qas ne şareza bin ku bawer bikin hemû warên bernameya atomî ya Îranê bi êşkere tên dimeşandin.

Îranê di warên dan û standinan de bi rexnegirên xwe re dike ev metirsî hê zêde xuya dike. Îrana li bin desthilata Ayetullahan, heya niha nişan daye ku bi dil dixwaze bi her awayî ku bibe, kesên ku bi awayek din difikirin an siyaseta ku bi îdeolojiya wan re hev negre, bi riya fîzîkî ji holê rake. Şerê li hember gelê Kurd, çekirina aloziyên li welatên cîran û xurtkirina torên terorîstî li hemû cîhanê, tenê goşeyek ji wê siyaseta ne.

Berevajî zimanê nerm yê dîplomatîk ku ev demek e hin dîplomatên Îranî carna di sazî û dezgehên navneteweyî de bi kar tînin, armanca sereke ye Îranê ev nîne ku bi riya diyalog û danûstandinan arêşeyên xwe bi cîhanê re çareser bike. Îran dixwaze bi hêza leşkerî siyaseta xwe ya zêdegav di asta navneteweyî de bi pêş bixe. Lewma rêjîm di pêşvebirina bernameya atomî de bi îsrar diçe pêş, lê di haman demê de jî basî diyalogê dike.

Dema mirov temaşeyî warên din yê siyaseta Komara Îslamî dike, hê pitir xuya dike ka ji ber çî Îran di projeya xwe ya atomî de ha micid diçe pêş. Pilana damezirandina torek xurt ya dijberî sîstema lîberal ku dixwaze derfetên wekhev ji takekesan re biafirîne, beşek ji siyaseta Komara Îslamî ye. Weke beşek ji pilana bipêşxistina wê projeyê, ev demek e rêjîm bi navê avakirina nexweşxane û ciyên xizmetguzariyê li welatên cuda cuda yê cîhanê, hebûna xwe bi xurtî nişan dide.

Niha li gelek welatên Amerîka Latîn û Afrîqa, li Lubnan û hemû herêmên Şie lê dimînin, projeyên "xizmetguzarî" yê Komara Îslamî hene. Balkêş e ku hemû ev proje ji aliyê wan şirketan ve têne sazîkirin ku xwediyê wan Sipahê Pasdaran an weqf û Bunyadên cihê rengên rêjîmê ne. Ji ber wê hindê bi eşkere xuya ye ku di bin navê wan projeyan de çiqas torên

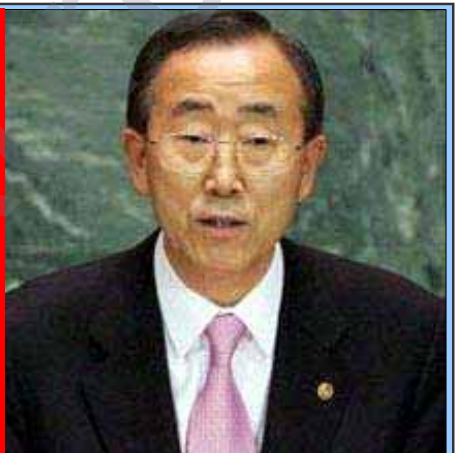
sîxuriyê hatine avakirin û her yek ji wan bi çî awayî û ji bo çî mebestekê ji bo rêjîmê kar dikin.

Îdeolojiya navtêder (provokatîv) û xurtkirina rêxistinên tundajo û şerxwaz li welatên cîran û di asta cîhanî de, eger xwe serî xwe bi qasî projeya atomî bi tehlîke nebe, kêmtir jî bi tehlîke nîne. Ji ber ku ewlekariya cîhanî bi tenê bi çekên atomî nakeve metirsîyê. Dema torên cuda yê terorê li hemû cîhanê hatin damezirandin, êdî tu kes nikare xwe di asayîşê de bibîne.

Di rewşek wiha de, Komara Îslamî çî navendên nû ji bo meyandîna Uraniyûmê ava bike û çî neke, tiştêkê naguhere. Her roja ku derbas dibe, pêngavekê rêjîmê pitir ji hêza leşkerî ya atomî nêz dike. Ji bo rawestandina Komara Îslamî, îro na, heta duh jî dereng bû. Ger cîhan dixwaze bi aştî û tenahî bijî, ne pêwîst e yekê li nal û yekê li bizmar bixe...

Sekreterê Giştî Yê PDKÎ Nameyek Bo Sekreterê Giştî Yê Neteweyên Yekbûyî, Ban Kî Mon Şand

**Serokê Neteweyên Yekbûyî
Birêz Ban Kî Mon!**

Wek hûn haydar in rejîma Komara Îslamî a Îranê ji destpêka hatina serdesthilata xwe di sala 1979'an de, li ser bingeha ferq û cudahîdanan û bînpêkirina mafên mirovan hatiye pêkanîn. Di bin desthilata vê sîstemê de, her kesek ku biçûktirîn ferq û cidahî bi desthilatdar û rayedarên vê rejîmê re hebe, bi hemû awayekê tê cezakirin.

Pêvajoya han di heyamê 30 salên derbasbûyî de roj li pey rojê tuntir û diwartir bûye û gihîştîye astekê ku piştî nerazîbûnên xelkê derheq encamên hîlbijartina gera 10'mîn a Serkomariyê di 13'ê Hezîrana 2009'an de, bi dehan kes hatine kuştin, bi hezaran kes rapêçî girtîgehê kirine ku bi tundtirîn û hovantirîn îşkenceyan berbirû ne. Niha jî hejmarek zêde ji wan her di girtîgehê de ne.

Di doma van tepeserî û zulm û zoran de, gelê Kurd di Kurdistana Îranê de tevî stem, givaş û tepeseriya çend qatî berbirû ye. Bi awayekê ku hejmarekî zêde ji wan bi hicetên derewîn, bi cezayên demdirêj yê girtîgehê, û herwiha hejmarek ji wan jî bi îdamê hatine mehkûmkirin. Di vê navberê de Îhsan Fetahiyan xortê 27 salî yê xelkê Kirmanşanê, roja 11.11.2009'an, di girtîgeha bajarê Sine de hat îdamkirin û yê mayî jî li benda birêveçûna hukmê îdamê ne. Eva jî xêncî wan îdaman e ku di çend salên derbasbûyî de li ser hejmarek zêde ji keç û xortên gelê Kurd birêve çûye.

Gelên Îranê bi giştî û gelê Kurd bi taybetî li ser vê baweriyê ne ku welatên Ewropayî û Amerîkayî di vê rewşê û zirûfê de tenê di hewla vê yekê de ne ku bi her terzekê be nemaze bi îmtiyazan jî be, desthilatdarên Tehranê razî bikin ku dest ji mehandîna Uraniyûmê berdin. Lewra givaş xistina ser Îranê bi merema parastina mafê mirovan di vî welatî de, ji aliyê wan ve hatiye piştguhaxistin yan jî bûye meseleyek bê pûte.

Di encam de, Komara Îslamî bêy tu astengî û berbestekê, dest avêtiye kuştin û azardana keç û xortên Îranê û bi taybet yê Kurd. Lewra niha çavnihiyê gelên Îranê ji Rêxistina Netewên Yekbûyî ev e ku rêyekê bigre pêşberî xwe ku bibe sedema vê ku:

- Pêşiya domandina îdamkirina wan ciwanan bihê girtin.
- Ew girtiyên ku heyamekî dirêj e di girtîgehê de ne, serbest bihên berdan.

Serokê birêz!

Em bi hêvî ne ku hûn di vê derheqê de gavên micid û bilez bavêjin û canê van bêgûneh û bêtwanan rizgar bikin.

Nav û nişanên hejmarek ji van girtiyên siyasî yê Kurd ku bi girtîgeha demdirêj hatine mehkûmkirin, tevî lîsteya hejmarek ji wan kesên ku hukmên îdamê li ser wan hatiye dayîn, bi cuda tevî vê nameyê pêşkêşî we yê rêzdar tê kirin.

**Partiya Demokrat ya Kurdistana Îranê
Sekreterê Giştî
Mistefa Hicrî**

Biryarnameya Komîteya Sêyem,

Peyamek Din Ya Cîhanî Bo Rejîmê

Selim Zencîrî

Sê dehsalên desthilatdariya Komara Îslamî, tejiye ji zulm û zor, cinayet, çewisandin û tepeserî. Rejîmê li hemberî her terze bidenghatin û nerazîbûnek xelkê

de hovîtiya xwe ya herî xurt li dijî xelkê bikar aniye. Bi awayekê ku gelên Îranê heya niha nirxek yekcar zêde di vê derheqê de dane. Lê ya girêng ev e ku tim dara şidet, tepeserî, givaş û cinayetên Komara Îslamî meywe û berê berxwedan û xebata gelên Îranê girtiye.

Piştî Şanogeriya bi nav hilbijartinên gera 10'mîn a Serkomariyê, xebata xelkê Îranê xurttir û derbasî qunaxek nûtir bû. Êdî taboya tirsax xelkê şika û nerazîbûn zêde bûn. Lê li hember van bizavan ji zehmet e rejîmek hov mîna Komara Îslamî bikare bêdeng bimîne û şahidê jinavçûna xwe be. Lewre bilez pêlek din ji givaş, tepeserî, girtin, îşkence, destdirêjî û ...bo ser xelkê da destpêkirin ku dengvedan û rengvedanek berfireh di medya û navendên cîhanî de hebû û heya qasekê karî bala raya giştî ya cîhanê bo ser cinayet û riftarên nemirovane yê rejîmê rakîşnîne. Lê eva jî ne tenê nebûye sedema desthilgirtina rejîmê ji liv û riftarên nemirovane yê xwe, ji ber ku bo çavtirsandina xelkê û aramkirina rewşê, lezgiñiyek pitir da pêvajoya îdam, girtin û tepeseriyên xwe ku heya niha jî berdewam e, û bi vî awayî dixwaze hefî û tola xwe ji xelkê bêguneh bistîne û rewatî û mana desthilata nerewa ya xwe misoger bike.

Lê li hemberî van kiryarên rejîmê de me dît ku nigeraniyên cîhanî zêde bûn û berevajî rabihoî ku pirsax navikî di ewlewiyetê de bû û bal bi ser hemû pirsên din yê navxweyî yê Îranê de kişandibû, lê vê carê bînpêkirina mafê mirovan jî hevdem ligel pirsax navikî bûye cihê bas û nîqaş û nigeraniyê.

Li çarçoveya van nigeraniyên cîhanî derheq rewşax navxweyê Îranê û pêpêskirina eşkere ya mafê mirovan ji aliyê rejîmê ve, Komîteya Sêyem ya Rêxistina NY, roja Înê 29' Xezelwera 1388'ê Rojî (20'ê Mijdara 2009'an) bi derkirina biryarnameyekê, tepeserkirina xelkê û bînpêkirina mafê mirovan ji aliyê Rejîma Komara Îslamî ve mehkûm kir û nigeraniya kûr ya xwe jî li hember van kiryarên rejîmê nîşan da û tede çend rasparde û daxwazî bo dawîanina bi

Komîteya Sêyem ya Rêxistina NY, roja Înê 29' Xezelwera 1388'ê Rojî (20'ê Mijdara 2009'an) bi derkirina biryarnameyekê, tepeserkirina xelkê û bînpêkirina mafê mirovan ji aliyê Rejîma Komara Îslamî ve mehkûm kir

rewşax hefî û herwiha destdirêjiya bo ser maf û kerameta mirovî, raberî Komara Îslamî kirin.

Biryarnameya mehkûmîyeta Îranê ku ji aliyê welatê Kanadayê (Piştî kuştina Zehra Kazimî li sala 2003'ê ve ev kare girtiye stûyê xwe) ve hatibû pêşniyar amade û kirin, pêşkêşî Komîteya Sêyem a Rêxistina NY hate kirin ku bi piraniya dangan anku 74 dengên **Erê**, 48 dengên **Na** û 59 dengên **Bêalî** hate pesendkirin. Ya ku cihê lêfikirinê ye û vê biryarnameyê ji yê berê cuda dike, lehn û gotina tund ya biryarnameyê ye ku bi awayek micid daxwazê ji Komara Îslamî dike ku dawiyê bi vê rewşax dijwar û bi azar bîne. Herwiha cudahiyeke din ya vê biryarnameyê eva ye ku Erebistan weke welatek Îslamî berevajî salên borî, deng bi pesendkirina biryarnameyê daye. Yê ku li dijî vê jî deng dane û mora erêkirinê bi ser kar û kiryarên dijî mirovî yê Komara Îslamî dane, piraniya wan di welatê xwe de xwediyê rejîmên şibê Komara tepeserker a Îslamî ne û dûratî û navberê zaf tevî buhayên demokrasiyê hene. Lewre nabe mirov çavniheriyek zêde ji wan welatan hebe.

Di beşek din ji vê biryarnameya mehkûmîyeta de, bi eşkere ji Komara Îslamî dixwaze ku dawiyê bi pêpêskirina mafên mirov, girtin, îşkence, azardana çalakên sivil, xwendekar, rojnamevan û...wd bîne û girtiye xwediyê bîr û rayên cuda serbest berde. Herwiha daxwazê ji Serokê NY dike ku di civîna pêşerojê de ji bo endamên vê rêxistinê eşkere bike ku Komara Îslamî heya çiqas

rêz ji mafên mirov digre û gelo di piratîk de kakil û naveroka vê biryarnameyê berçav girtiye yan na? Herwiha daxwaz dike ku Îran izna sefer û lêkolînan bi nûçegihanên taybet bi mafên mirov an bide ku girtigehên Komara Îslamî bibînin û lêkolînan li ser dosyayên weke zîndan, îşkence, îdam, girtin û ..wd encam bidin. Di beşek din ji vê biryarnameyê de îşare bi liv û lebatên pir ji ferq û cudahî ji aliyê Komara Îslamî derheq kêmaniyên netewî û ayînî hatiye kirin û daxwazê dike ku Komara Îslamî bi lezgiñî dev ji van riftarên pir ji ferq û cudahî û pêpêskirina mafên kêmaniyên neteweyî berde û li ser sozên xwe derheq parastin û rêzgirtina mafên mirov de pabend be.

Bi giştî derkirina biryarnameyê wiha girîng, ji çend aliyan ve girîngi ya xwe heye:

- Nigeraniya civaka cîhanî ji vê rewşax bi eş û azar ya hundurê Îranê û tepeserkirinê hovane yê Komara Îslamî nîşan dide.

- Teibîr ji yekîtiya civaka cîhanî li hember rejîma Komara Îslamî dike.

- Peyamek tund e bo desthilatdarên Îranî ku civaka cîhanî bi hûrî çavdêriya kar û kiryarên hovane yê wan derheq xelkê dike û dide zanîn ku êdî xelkê Îranê di xebata bo maf û azadiyê de bi tenê nine.

- Cihê dilxweşî û hêviyê bo hemû azadixwaz û çalakên mafên mirov û bi taybet Opozîsyona Îranê ye û di egera berdewamiya vê rewşax de (ku bêguman dê bidome), dikare rêyê bo gellek helwest û kiryarên din xweş bike.

Besîc Hêza Qirker Ya Viyana Neteweyên Îranê

Azad Kurdî

Pêkhatina Hêza Besîc bi fermana rêber û avakerê Komara Îslamî a Îranê Xomeynî, di Mijdara 1980an de, mekanîzmek bû ji bo

zêdekirin û xurtkirina tundûtûjî û sepandina rewşa leşkerî di seranserê Îranê de. Damezrandin û rêxistinê wê hêzê di çarçova Sipaha Padaran de fikr û ramanekê îdeolojîk ya Komara Îslamî bû, ji bo ku wek hikûmetekê îdeolojîk a olî berevajî sirûştê pêkhatiyên civakên demokratîk û hemdem aligirên zêde ji bo rojên tengayîyê li dora xwe kom bike. Şeweyê pêkanîn û qonaxên xurtbûna Hêza Besîc digel hemû bingeh û pîvanên avakirina hêzekê di welatên demokratîk û pêşverû ên cîhanê de cuda bûye. Piştî îstiqrar û cihgirbûna desthilata dîktatorî a rejîma Komara Îslamî, çendîn hêzên cuda cuda bi navên cihê pêk hatin; ku armanca Komara Îslamî ji damezrandina wan hêzan, kontrol û çavdêrîkirina rewşa hundirê welat û rûbirûbûn ligel hemû nerazîbûnek xelkê û tevgerê azadîxwazane û demokrasîxwaziyê di Îranê de bû.

Bi piştgiriya dîktatoriya Wilayeta Feqîh, bi awayekî ecêb û berfireh û bi îmkanteke bê mînak, starta ferman û biryara Xomeynî derbarê xurtkirin û berfirehkirina Hêza Besîc di hundirê

Li Îranê Zarokên kêmtemen jî di Hêza Besîc de dikin endam û îdeolojiya Wilayeta Feqîh a Komara Îslamî fêrî wan dikin.

Li Îranê xwendekar tîn neçarkirin ku bibin endamê Hêza Besîc û li cihê zanistê, di navendên leşkerî yê Besîc û Sipaha Pasdaran de wan hînî bikaranîna çekan dikin.

civakê de hat destpêkirin. Desthilatdariya Wilayeta Feqîh bilez dest avêt pêkanîna dezgeh û navend û binkeyên Becîsan li cihên giştî, bi taybet di mizgeft, îdare, zanîngeh û xwendîngehan de û dixwast di piraniya cihên giştî de hindî çêbe navendên sîxorîkirin û leşkerî ên Besîcan cihgir bike. Rêveberên fermana Xomeynî di fikra xewna çêkirin û bicîhanîna 'Hêza Besîc a 10 milyon kesî' de bûn! Di demeke kurt û kin de Hêza Besîc ket bin çetr û rikêfa hêza leşkerî a serkutker ya bi navê Sipaha Pasdarên Şoreşa Îslamî û bi awayekî fermî bû yekeyek leşkerî û bi vê rêyê ve bi taybet rewşa navendên xwendin û fêrbûnê ber bi etmosfera leşkerî birin.

Gelek îmkant û derfet xistin pêşberî van dezgehan û herwiha îmtiyaz dan Besîcan, ji bo ku bikarin rêxistinên xwe bihêz û berfireh bikin û ciwanan ber bi aliyê xwe rabîşînin ku bibin aligirê dewletê. Berevajî welatên demokratîk ku hêz û şiyana ciwanan bo aliyê zanist û perwerdeya akademîk ji bo pêşvebirin û nûjenkirina civakê tê rakîşandin, di Komara Îslamî a Îranê de endambûn di Hêza Besîc de û dîtina dewreyên îdeolojîkî û fêrkirina dewreyên taybet bo fêrbûna çekên cur bi cur û sîxorîkirin û ajaniyê û herwiha berengarîkirin digel meş û tevgerên nerazîbûnê hundirê welat û wd.. wek nîrx û bihayên civakî hatine hesabandin û ji bo vê armançê jî îmkanteke herî zêde a darayî û manewî xistine ber destê wan da ku bi başî karê xwe bimeşînin.

Heyamê sî sal dibe mizgeft, dibistan û zanîngeh û heta gund bûne cihê bo proseya endamgirtina xelkê û bi giştî bi taybet ciwanan bo nav refa Hêza dijî gelî ya Besîc û ji bo mayîna li ser desthilatê, hemû fend û fêlek ji bo xapandina ciwanan di çarçoveya Hêza Besîc û hêzên din ên bi vî awayî mifahê werdigrin, ji bo ku bi vê rêyê xelkê li dijî hev hay bidin û bi hêsanî dengê azadîxwaziyê netewên Îranê bifetîsînin. Amadebûna Besîciyan bi kincên şexsî di hundirê xelkê de di dema xwenîşandan de û kuştin û qirkirina xelkê nerazî û azadîxwaz, erkeke sereke ye ku bi Hêzên Besîc hatiye sipartin.

Di wê dem û rewşa hesas a ku Îranê tîde derbas dibe, ji ber ku rejîma Komara Îslamî rastî kirîz û qeyranên mezin û cidî ên navxweyî û navneteweyî hatiye, li gor sirûştê hertimî yê Komara Îslamî di sî salên borî de, bêguman dê zêde dest bide bikaranîna hêza serkutker û xelkê qir bike, lewra erkeke pir giring û dîrokî ketiye ser milê malbatan bi giştî ku bi hişyarkirin û çavdêrîkirina xwe, bi tu awayî rê nedin û nehêlin keç û xortên wan tevî wê hêza dijî xelkî bin. Divê hewldan ew be ku pêvajoya normal û xuristî a jiyana sîl, zanist û fêrbûn, pêşdeçûn, aşîxwazî û aramî bo nîfşên pêşerojê bê ewle û dabînkirin û nehêlin kirêgirtiyên Hêza Besîc keç û xortên me bixapînin û bi endambûna xwe di wê hêzê de bibin sedem û alîkarê man û dirêjbûna temenê desthilatdariya xedar û stemkar a dîktatoriya Komara Îslamî.

Hemîd Muxtarî

Di 25'ê Çiriyay Paşîn a sala 1960'an de, 3 xûşkên Mîrabal bi navên **Patriya Mîrседes Mîrabal, Mariya Arjantîna Mînroa Mîrabal û Antoniya Mariya**

Tirsa Mîrabal, çalakên siyasî û akinciyên Komara Dumînikanê ku li dijî dîktatoriya **Rafaël Tiroxiyo** xebat dikirin, ji aliyê hukûmeta wî ve tîrên terorkirin. Di sala 1981'an a Zayînî de, Civata Giştî a Saziya Netewên Yekbûyî 25'ê Çiriyay Paşîn weke "roja cîhanî a xebat li dijî tundûtûjîyê" hilbijart û di 17'ê Çiriyay Pêşîn a sala 1999'an de ew roj wek "roja cîhanî a xebat li dijî tundûtûjîyê" pesend kir.

Pênaseya tundûtûjîyê

Koma Giştî a Rêxistina Netewên Yekbûyî di mada 1 a daxuyaniya ji holê rakirina tundûtûjî li dijî jinan ku di sala 1994'an de pejirand, tundûtûjî bi awayê jêrîn pênase kiriyê:

"Tundûtûjî li dijî jinan bi wateya her kiryareke tundûtûjane ye ku li ser bingeha cudahiya zayendî bê encam dan û bibe sebebê birîndarbûna laşê mirov yan êşa zayendî û piskolojîkî".

Tundûtûjî li hember jinan dikare rê ji bo gellek xesarên civakî vekirî bike û malbatê bixe metirsîyê.

Tundûtûjî li dijî jinan ji welatekê bo welatek din bi ferq e û zêdetirîn goriyên tundûtûjîyê di welatên cîhana sêyem de ne. Welatên ku di warê aborî, zanistî û kultûrî de paş demayî ne û regeza nêr wek mirovek xwedî maf mēzeyî regeza mē nake. Di wan welatan de tundûtûjî wek metodekê bo bihêzragirtina û domandina desthilata regeza nêr bi ser regeza mē tê bikaranîn.

Tundûtûjîyên li dijî jinan di Komara Îslamî de

Di Îrana jêr desthilata Komara Îslamî de jin bi tevahî dikevin ber tundûtûjîyê û yasaya vê rejîmê piştevanek e bo encamdana kiryarên tundûtûjîyê li hember jinan. Di îdeolojiya desthilatdarên rejîma Komara Îslamî a Îranê de jin wek mirovek ku fehm bike nahê mēzekirin, belku wek kesek nekemilî dinêrina jinan. Lewra di yasaya bingehîn a vê rejîmê de bi dehan madeyên yasayî hene ku tekezê li ser bînpêkirina mafê jinan dike û bi çavek pîr ji ferq û cudahiya temaşeyî wan dike. Bo mînak di yasaya rejîma Komara Îslamî de, di dadgehê de şahidî dana 2 jinan beramber e tevî Şahidiya mērekê. Herwiha mafê mēr ji milk û malkên dê û bav 2 hemberî mafê jin e. Mēr mafê vê yekê hete ku heya 4 jinan

Çima Tundûtûjî?

bîne. Hebûna biryara kevirbaranê ku yek ji şêwazên herî hovane a kuştina mirvan e û mirov heta navêre hizra wê jî bike, diyarîkirina cezayê kêr ji bo kesên ku jinên xwe bi hêceta parastina namûsê dikujin anku kuştinên namûsî. Li Îranê jin di warê siyasî, aborî, civakî, malbatî, hundurî û... de dikevin ber tundûtûjî û ferq û cudahiyan, dema ku jinên azadîxwaz li hember wan ferq û cudahiyan dengê xwe bilind dikan, hêzên Komara Îslamî bi awayên hovane tevî wan tevdigerin û wan dikin zîndanê û dixin bin îşkenceyên nemirovane û heta gellek caran bo Şikandina kesayetiya wan, destdirêjiya seksî dikin ser wan û filmê ji wê kiryara bigemar hildigirin. Piştê jî gefê li wan jinên azadîxwaz dikin ku ger carek din nerazîbûna xwe diyar bikin, dê filma hilgirtî belav bikin û

kêr keç û jin di Îranê de hene ku ji aliyê bav, bira, pîsmam, mam, xal, mēr û... neketibin ber metodên cur bi cur ên tundûtûjîyê.

Jin nîva civaka mirovahiyê pêk tîne. Tundûtûjî jî sîûç tê hesabandin û riftara tundûtûjane a mirovekî tevî mirvek din mehkûm e û her mirovek kemilî vê yekê fehm dike û dizane û gişt xelk tundûtûjîyê mehkûm dikan, ji teorîsienên akademîk ve bigire ku bi teorîyên cur bi cur ên feminîstî vê kiryarê mehkûm dikan heta digîje xelkê kolan û bazaran, lê çima dîsan tundûtûjî her berdeyam e.

Di warê civaknasî de em dikarin bibêjin ku di kiryara tundûtûjî derheq jinan de hem civak, hem dewlet û hem beşek ji jinan bi xwe tawanbar in. civak seba vê yekê ku paşde maye û hêj dab û edetên kevn û dûr ji eql û mentiqê tede

Li Îranê jin di warê siyasî, aborî, civakî, malbatî, hundurî û... de dikevin ber tundûtûjî û ferq û cudahiyan

kesayetiya wan bişkinin. Di çarçoveya malbatê de jî jin herdem ji aliyê mērên xwe ve dikevin ber lêdan û kutanê û jin tu piştevanek di civakê de nîne ku penahê jêre bibe. Di rastî de di Îranê de tundûtûjî li hember jinan bi tevahî ji aliyê dewletê ve tê piştevanîkirin û jinên ku dikevin ber tundûtûjîyê tu rêyekê helatinê nînin. Mixabin encamdana kiryara tundûtûjîyê di nava malbatê de ku kultûrek gellek paremayî ye, ji nîfsekê bo nîfsekê din jî tê veguhastin. Çimku xort şahidê tundûtûjîyê li hember dayîkên xwe ne. Lewra dema ku mezin dibin û dizewicin bo çareserkirina pîrsên xwe dest diavêjin kiryara tundûtûjîyê. Keç jî dema ku dibînin diya wan çawa li hemer lêdan û kutana bavê wan bédeng e, dema ku dizewicin, ew jî li hember lêdan û bêhurmetiyên hevjinê xwe rêya bédengiyê hildibijêrin.

Herçend ku seba nihênîbûna çarçoveya malbatê di civakê de, serhejmariyek rast û cihê baweriyê derheq tundûtûjîyê li hember jin û keçan di Îranê de tune, lê

serbest in û mēr bawer e ku desthilatdarê malbatê ew e, çimku pîrraniya hewcehiyên jîyanê ew dabîn dike, lewra ev maf heye ku serpereştiya gişt endamên malbatê bike. Herwiha bi baweriya wan jin namûsa wan e lewra divê bi tevahî bikeve jêr çavdêriyê. Dewlet seba vê yekê ku ne tenê hewl nedaye di civakê de çandek nû ava bike û civakê ber bi pêşve bibe, belku bi cîbicîkirina wan yasayên pesendkirî ên paremayî civak ber bi paşve biriye/dibe û piştevanek rastîn e ji bo encamdana tundûtûjîyê ji rêya ew desthilata ku heye. Herwiha beşek li jinan jî tawanbar in, çimku ew li hember tundûtûjîyê xwe bédeng dikan û tu gilî û gazindeyekê nakin û heta bi curekê berheqbûnê didin vî karî.

Bi hêviya wê rojê ku ne tenê li Îranê belku li gişt cîhanê tundûtûjî bê ji holê rakirin û her cure îşkence û êşandin û eziyetkirina jinan bi dawî were û qetlên namûsî nemîne û wek mirovk mēzeyî jinan bê kirin.

ŞERKARÎ

ADAR JIYAN
adarjiyan@mynet.com

Taybetmendiyên herî balkêş û berbiçav ên şer û pevçûnên ku beriya niha bi hezaran sal dest pêkirine, bi hemû stemkariya xwe îro jî didomin. Ji wan taybetiyên yek jê ew e ku di her heyn û demên dîrokî de gelên cîhanê li hember hev û din hatine rawestandî, kuştin û qirkirin.

Hemû şer û pozberiyên navbera gelan her gav bi destê hêzên serdest û zoran pêk tên/hatine. Di şerên kirêt ên levpar de, ne pêkan e ku sûd, fêde û berjewendiyên gelan hebin. Çimkî ji do heta îro çî şer û pevçûnên ku pêk hatine - şer têkoşînên neteweyî ne tê de- hemû bi mebesta parvekirina dinê û talankirina dewlemediyên sererd û binerd ên welatan hatine lidarxistin. Çek û amrazên şer ên erjeng, kujende û wêranker, tev di xizmet û suxreya berjewendiyên hêzên zoran û serdest de têne bikaranîn û xebitandin. Her çeka ku tê dahêrandin bi hemû kujdariya xwe li ser gel û neteweyên bindest û zêç û zarokên wan ên bêrî û mezlûm têne ceribandî.

Bo nimûne; di 16'yê adara 1988'an de li Helebçeyê bombeya gazî bi ser zêç û zarokên kurdan de hate barandin. Di maweya çend saetan de pirên wan jin û zarok zêdeyî 5 hezar mirovên bêrî jiyana xwe ji dest dane. Ligel ku ne alfirên şer in jî, bi giranî yên ku di şer de hatine kuştin û qirkirin, bi gelemperî jin, zarok û mirovên pîr û kal bûn. Ji bo wê, mirov dikare bibêje şer dijminê mirov û mirovahiyê ye. Heta îro di tu şeran de jî mirovên sûcdar nehatine kuştin û darizandin. Tê zanîn ku cirma şerên kirêt û levpar, her gav kesên bêsiûc û bêguneh didin.

Şer, di wateyeke teng û ferhengî de ango bi awayekî kurt, wekî qutbirî û sarbûna pêwendiyên civakî û destpêka lêkdanên çekdar an jî pevçûna kes û hêzên dijber û lêkneker tê watedayin. Her wiha, wekî ceng û pevçûnên ku ji aliyê dûgel û çînen civakî de têne lidarxistin, tê ravekirin û watedarkirin.

Bi awayekî din yên ku dixwazin mexseda xwe ya aborî û ramyarî bide bixin, şerên herêmî derdixin an jî ceng û pevçûnên navneteweyî li dar dixin. Şer car caran wekî têkoşîn û çalakiyên çekdarî jî tê binavkirin. Belê wate û raveya şer çî dibe bila bibe, bi hezaran sal e ku ew, ji aliyê kesên mirovhez û aştîxwaz ve wekî dijminê jiyana mirovahiyê yê qedîm û kevnar tê dîtin û nasandin. Bi kurtayî şer; êş, azar û rûxandin bi xwe ye.

Ji roja ku mirovahî nasdarî jiyane bûye û heta îro, şer û pevçûnên navbera mirovan (êl, çin û netewan) bê navber didomin û dixuye dê hê jî pir bidomin. Gelo heta ku ev şer û pevçûnên hovane yên ku di navbera mirovan de jî holê ranebin dê çî sûda teknolojiyê û wateya hilpekandina fezayê (ser hîv û stêrkan) hebe ? Gelo heta ku mirovahî perwerde nebe, dê çî fêda mar û dûpişkên kedîkirî li xwezayê bibe?

Cîhana hemdem xwe di her warî de şareza û pêşketî dibîne. Hemdemî, kirûyeke girîng û watedar e. Mirovên hemdem ne tenê ew kesên hemsal an jî di heman demê de bi hev re dijîn in. Hemdemî, tenê ne parvekirina heman sererd û serdemê ye jî. Hemdemî, parvekirina xwezayêke bêsiûr, cîhaneke bêşer û jiyaneke bêtirs e. Di serdemên kevnar û xwezaya ciwan de mirovan xwe ji lawirên hov û êrişkar diparastin. Belê îro, di cîhana hemdem de mirov (lawir jî) xwe tenê ji mirovan diparêzin. Gelo tiştê ku mirov ji hemû giyaneweran tirsaktir û xetraktir dike çî ye ? Gelo sedema ewqas şer û pevçûnên bêrawestan çî ye ? Gelo ewqas kuştin û girtin, talan û komkuji ji bo çî ye ? Mirov dikare pirsan zêde bike belê, bi baweriya min, bersiva wan yek e: Ezîti û çavbirçîtî.

Xweza, bi qasî 6-7 milyar mirov û dîsa cend caran lê, lawir û giyaneweran tê bike comerd û adan e. Gerstêrka bi navê cîhanê jî bi qasî ku van giyaneweran li ser xwe bihewîne berfireh e. Belê mixabin, di tu dem û dewranan de jî ev cîhana berfireh û xwezaya bêsiûr çavê mirovên mêtînger tê nekiriye. Ji roja ku hêzên serdest çav berdane keda mirovan û heta îro ne mirov û ne jî mirovahiyê ber xwe nedîtiye. Hêzên kedxwar û çavnebar, ji çavbirçîtî, naxwazin bi qasî misqalê zer tiştêkî xwe bi mirovan re parve bikin. Belê ji aliyê din ve ew û hevkarên xwe bi şewirdarî cîhan û xwezayê li hev parve dikin. Ev cîhana ku bi milyaran mirovên ku, ji bo berjewendiyên çend hezar kesên mêtînger dijîn, di xwe de dihawîne, heta îro ji kê re bûye bihûşt û ji kê re bûye doje ?

Bi rastî, îro ro ne li gorî dilê wan be jî, wan bi destê xwe alavên dojeheke ku têna wê bide laşê wan jî (çekên kîmyewî) afirandine. Ji bilî wê, êdî tu hêz nema dikarin bêyî ku xisar bigihêje wan, xisarê bidine mirovan. Ne ji ber ku ji mirovan hez dikin; ji ber ku jiyan li wan jî dibe doje, êdî ew jî zêde şerên giran naxwazin. Divê ev yek ji aliyê her mirov û her neteweyê ve were dîtin. Ango di mercên îroyîn de pêdiviya her hêzê û herkesî bi aştîyeke domdar û mayînde heye.

Kaniya Helbestan

[Ji Bîranokên Rihakirî]

Çavpêketineke Mirîyan
November 2009

Ev çavpêketineke kurt û kin bû...
Têde diho wekî pêjneke bîranînê,
wekî tabloyekî rezên nû
peldayî
di nav mijê sibeyeke
Avdarê re
bi lez û bez derbas dibe...
...û sibe, wekî pêjna yarê...
di xewneke razanên li ser pişt
xaniyan de,
di şevên havînê de,
tê û tê...
lê tew nagihîne hambêza
mirovî...
Erê, çiqas ev çavpêketin kin bû!
Wekî berkenîna nexweşekî wêranê,
Wekî maçeke bi lêvên zuwa,
Wekî silavlêkirina suwarekî bi
hespekî bezo
bo gora nasekî nav ji bîr
bûyî,
Wekî taveke barana dawîya Nîsanê,
Ku tew axa tî, pê şil nabe...
Dibêjin ku heme çavpêketin wilo bi
lez derbas dibin
Bi zûkî ji bîr dibin...
Mîna helbestên gelek hozanvanên
gorwindayî...
Hema bê guman ev çavpêketin yek ji
gişan kintir bû...
- Gelo, tê bîra kê?
- Erê, tê bîra kê?
Paş çend rojan,
Paş çend çêrokên lawaz
ên li ber pixêrekan...
Wê dost û nasan wilo ji hev
bipirsin...
Dibêjin ku axa miriyan sar e...
Ev çavpêketin jî ya kesekî bû,
ku axa gora wî ji ya gelek
dîwanên evîndariya derew sartir bû...

Şiroveya Gotinên Pêşyan

Beşa 6

Çiya Mazî

Lê Gotinên pêşyan, ku dema têne gotin herkes lê hay dibe ku ew ji bo bûyereke an rexneyeke ku ji herkesê re heman darizandin û hukmê çêdike tê gotin û

diyar e. Heta ku bûyereke çê nebe an şîretek ne pêwîst be an tiştêkî bê nîşankirin tunebe, mirov dikare gotinên pêşyan nebêje û bipeyive. Lê biwêj mirovan bêgav dihêlin ku bêne gotin. Wekî mirov ji hineken re bixeyd bibêje "law ma tu ewqas hundur reşî "Hundurdeş" bi xwe biwêj e û di wê dîaloga bixeyd de, bi awayekî xwezayî dikeve nava hevokê.

Mînakê di nava hevokê de:

"Me got emê li benda encamê bisekinin, ji ber ku hê dibistan venebûne û em nizanin em dê kîjan pirtûkan bikirin lê belê Şemadîn hê hesp tune ye alifan çêdike".

Ev biwêj ku mirov qala karekî bike û despêkinina wî karî hê pir dûr be an hê di peyvê de be, lê mirov wekî dest bi kar bike, amadekariyan bike û li gor wê yekê tevbigere.

Dema ku ev gotin bi awayê "hesp tunebe alifan çênekirî" bûya, wê jê re bigotana ev gotina pêşyan e. Ji ber ku pirên gotinên pêşyan bi hevokên raweya fermanî (emîr kîpî) hatine saz kirin. Dema dibêje "piyên xwe li gor berga xwe dirêj bike, di vê derê de "dirêj bike" lêkerek pêveber (yuklem) ya raweya fermanî ye.

Hinek Gotinên pêşyan jî henin bi hevokên kêm, çêbûne:

"Ava bîran bi tevdiran". Wateya wê, divê mirov ava bîran bi tevdir xerc bike ye. Di vê gotina pêşyan de pêveber tune ye. Lê tê fêhm kirin ku lêkera "xerc bike" tevî ku tê de tune ye jî, pêveberê veşartî ye. ku mirov carek din jî taybetiyên wan bîne ber cavên xwe hê baş cûdatiya wan derdikeve holê

Gotinên pêşyan :

- 1- Hukmî û darazî ne.
- 2- Duda û hê pirtir wateyan derdixin (wateyên kûr û rûkalî).
- 3- Pendî ne (şîret in).
- 4- Mecazî ne.
- 5- Nivîskarê wan ne diyar e.
- 6- Qaîdeya wan î gelemperî heye. (li her deverê wateyên nêzî hevdû derdixin û têne fêmkirin)

Biwêj

- 1- Ne hukmî û ne darazî ne.
- 2- Wateyekê derdixin.
- 3- Ne pendî ne .
- 4- Hinek jê nivîskarê wan diyar in.
- 5- Qaîdeya wan î gelemperî tune ye, pirên wan bi taybet in. (hinek jê herêmî nin. Li her deveran nayêne fêmkirin)

Hinek biwêj hene, li gor demê û li

gor kar û têtîliya mirovan xuya dibin. Carinan hin ji van biwêjan, tenê di herêmekê de bi wate ne. Heta bi tenê di gundekî de bi wate ne. Lê dema mirov wê peyvê li derveyî wî gundî bibêje kes tu tiştî jê fêhm nake.

Wekî :

"Ma çemê çeqçeqê ye çiyê?,"

"Ma kaniya mêmêlaskê ye?,"

"Mineta te li serê giharê dina be" û wd.

"Dawiya peyvê nayê pel hene"

Van biwêjana li herêma Mêrdîn û Şernexê têne bikaranîn. Her yek ji wan çîrokek wan jî heye. Mînak biwêja "dawiya peyvê nayê pel hene". Yekî ku pelê cixareyan difiroşe, afirandiyê. Dema ku diçûyî qahwexane û çayxaneyan, didît ku kes li wî guhdarî nake û herkes li lîska kaxezan hûr bûne û hinek jî ketine guftûgoyên kûr, kes jî li pelan nanêre. Îcar ku dikeve hundurê qahwexaneyê dibêje. "dawiya peyvê nayê pel hene". Bi vê çîrokê ev hevok bûye biwêjek herêmî. Ku mirov dixwazin balê bikişînin ser pirsgirêka xwe vê gotinê dibêjin. Ango dibêjin "hinekî li min ji guhdarî bikirî". Di biwêj û gotinên wiha de dîsa xuya dibe ku her yek ji wan xwedî çîrokekê ne.

Pirên biwêjan jî wekî gotinên pêşyan bi qerfokî tê gotin û ji qerfan jî sûde wergirtine. Mînak, li pir deverên ku Kurd lê dijîn biwêjek tê gotin:

"Xal xidiro hero li viro"

Mînakên biwêjan wekî vê biwêjê pir in. Ev jî taybetiyek wan e, ku bi piranî bi awayê qerfî û hîciv in. Ev taybetî jî wan navdar dikin

Mînakên biwêjan:

"Dizan ji dizan dizî, erd û ezman pê hesiya",

"Berûyê ji qêlik bazda, got, devî çende ye"

"Silavan li Hesenê Mûsa ke"

"Hasil di mûsilê re derbas bû"

"Hesiko ji bajêr xeyidî (fare daxa kustu)

"Heta we hilatî lîxist me şikeva kir (îş îşten geçtî) .

Wateyên hinek biwêjan:

Agir berda kayê, xwe da ber bayê:

Agir berdide kayê, lê ji bo ba lê nere, xwe dide ber ba. Wekî karê jîyanê jî ku mirov bixwaze karekî bike lê mirov bi xwe bibe astengê wî karî.

Agir bi ser serê min ketiye, tu firîkê xwe diqelîne:

Wekî dibêje ez di tengiyê de me, lê tu alîkariya min nakî.

Aş çûye bi dû çeqçeqê ketiye:

Aş xera bûye, hê bi dû niqirandinê dikeve. Wekî mirov derfeteke mezin, firseteke mezin winda bike lê bi dû

tiştêkî biçûk bikeve..

Axê me om e xwelî li serê me kom e:

Wekî bibêje filankeso bû serokê me, dê xwelî li serê me be an em ne baş in ku ew bûye axeyê me.

Bejin tît e mal meçît e:

Bejin sipehî û bi bedil e lê mal tune ye. Ji bo mirovên ku tenê bedena xwe û rewşa xwe î xweşikbûniyê difikire, tê gotin.

Berû da bizinê, dest avêt qaçikê:

Wekî hê nû berû dayê, dibêje hela bê xurt bûye. Ji bo perosî û lezkirina mirovan tê gotin.

Çûn dewsa miriyan, herkes li miriyê xwe giriyar:

Çûn dewsa miriyan, lê herkesê ew mirî ji bir kir û miriyên wan hate bîra wan, an ji bo karekî çûn lê herkes ji bo berjewendiyên xwe tevgeriyan.

Çûn welatê kera, anîn barê pera:

Wekî pere ji piştî nezan derdikeve. Ji bo mirovên li bende fersendê û li fersendê digerin û bi ser dikevin tê gotin.

Dawiya meşkê girtiye, devê wê berdaye:

Wekî çihê kar jê xera dibe, li ser nasekine an guh nadê, lê wekî ku nahêle xera bibe tevbigere. Ji bo mirovên ku di kar de, tiştên girîng ji bîrdikin, lê bi tiştên hêsan diştaxilin, tê gotin.

Def û zirne berdaye, bi kendalê abes girtiye:

Wekî karê ku jê re dibe nake, yê jê re nabe dike.

Eysîkê ji xwe bi şik ê:

Ji bo mirovên ji her tiştî gûmanê dikin, hatiye gotin. Ji bo mirovên bi xwe ne bawer jî tê gotin.

Ez mîr tu mîr, kî soqil hemir:

Ez mîr bim, tu mîr be, wê kî yê xebatê bike (soqil hemir, di erebî de ajotina kerê ye) Herkes bibêje ez, tevger çê nabe. Ez mîr, tu mîr, wê kî yê kerê bajo.

Hurê tenûr dada, qahpê pê veda:

wekî hurê (azad) got çî qehpê pejirand. Ji bo mirovên ku pir û bê şik hevdû diparêzin tê gotin.

Ji kîsê qirim, xweş dibirim:

Dema ji kîsê hinekî din be, mirov xweş camêriyê an mesrefê dike.

Ne fen e, ev çî dar û ben e:

Dar û ben yê xeniqandinê ne. Yê fenan bike, xuya dibe. Dema ku hinek fena xwe veşêre lê yê himber pê bihese û vê biwêjê bibêje. Çiqas bide mandelê jî, delîl heye.

Va dar, va mişar:

Her tişt li holê ye.

Wê ev hevîra, hê gelek avê hilîne:

Bûyerên demdirêj û karên demdirêj xelas dibe. Ji bo bûyerên ku hê xelas nebûye, hatiye gotin

Ku ez ciwan bûm, bi tîr û bi kevan bûm, gava ku ez pîr bûm, notirvanê şikeva hevîrbûm:

Coşên Kopaya Cîhanî Ya 2010 Ya Futbolê Dest Pê Kir

► Agirî:

Serencam çaverêbûna xelkê cîhanê derheq Kopa Cîhanî a 2010 ya Futbolê bi dawî hat û roja 5ê Kanûna 2009an, li Afrîqaya Başûr endamên girûpan hatin diyarîkirin. Ji îro pêde heta birêveçûna Kopa 2010 li Afrîqaya Başûr, coş û heyecên futbolê

her roj zêde dibe. 32 tîmên beşdar di Kopa Cîhanî a 2010 ya Futbolê de, bi ser 8 grûpan hatin parvekirin û taximan rikeberên xwe nas kirin. Yekemîn lîstik di navera mêvandarê Kopaya 2010 Afrîqaya Başûr û Mekzîkê dibe.

Di pêşbirkêyên Kopa Cîhanî a 2010 ya Afrîqaya Başûr de bi giştî 64 lîstik dê werin kirin û di 10 yarîgehên rêve diçin. Tê gotin zêdeyî 3 milyon kes li sernaserê cîhanê bo temaşekirina lîstikên Kopa 2010an serdana Afrîqaya Başûr bikin ku gelek sûtê dê bighîne aboriya wî welatî. Ji ber nesaxiyê Rêberê navdar yê Afrîqaya Başûr Nelso Manedela nekarî di civîna diyarîkirina endamên grûpên Kopa Cîhanî a 2010 ya Futbolê de beşdar be.

Coşên Kopaya Cîhanî Ya 2010 A Futbolê Dest Pê Kirin

► Agirî - VOA:

Endamên civat û komeleyên ne dewlwtî (NGO) ên çalak di warê xebat li dijî

belavbûna vîrûsa HIV, li beravên deryaya Nalsarwa a Hindistanê li hev civiyan. Wan bi momên hilkişî rûbanek wek hêma û nîşana xebat li dijî vîrûsa AIDSê çêkirin. Roja yekem a meha Kanûnê wek Roja Cîhanî a Tûşbûyên Vîrûsa AIDS û xebat li dijî vîrûsa metirsîdar ya HIV hatiye tomarkirin. Ev çalakiya civat û komeleyên ne dewlwtî ên çalak li Hindistanê bi vê sedemê ye ku Hind bi nifûsa zêdeyî milyarek û 100 milyon kesî, li kêleka welatên din ên xizan û paşketî ên Afrîqa li ber xeter û metirsiya HIV ye. Li gor serjimêriyên sala 2005an, nêzîk 5 milyon û 500 hezar kes li Hindistanê tûşî vîrûsa AIDS bûne, ku ji ber çalakiyên civat û komeleyên ne dewlwtî (NGO) li wî welatî, ev statîstîk di sala 2007an de gihişt 2 milyon û 500 hezar kesî.

Kabîneya Dewleta Nîpalê Li Çiyayê Everestî Civiya

► Agirî

– BBC: Di dema du mehên borî de, bo rakîşandina bala raya giştî ya cîhanî ber bi aliyê rewşa hewayê û nigeraniyên derbarê

xwezaya dinyayê, du kiryarên ecêb û têra xwe balkêş jî li du welatên Asyayê hatin meşandin. Piştî ku du mehan berî niha, Civata Wezîrên welatê Maldîvê di binê behrê de civîna kabîneya wezîran pêk anî, vê carê û roja îne, 5ê Kanûna 2009an, Serowezîrê Nîpalê û Kabîneya Wezîrên wî welatî bi 21 wezîran ji bo ku bala raya giştî bikşînin ser metirsiyên germbûna rewşa hewayê cîhanê û pêwîstiya parastin jîngehê, li çiyayê Everestê civîna xwe ya Civata Wezîran lidar xistin. Ev civîna bi tevahî digel civînên heta niha cuda bû.

Şeşemîn Festîvala Hêza Pêşmergê Kurdistanê Bi Dawî Hat

► Agirî: Bi armanca rêzgirtin li 26ê Sermaweza îsal, Roja Pêşmergê Kurdistanê û herwiha nîşandana karîna û şiyana cestayî û fikrî ya Hêza

Pêşmerge, Şeşemîn Festîvala Hêza Pêşmergê Kurdistanê ji 14ê Mijdarê heta 22ê Mijdara 2009an, ji aliyê beşa perwerde a Hêza Parêzgarî û bi alîkarî û piştgiriya Komîsyona Siyasî – Leşkerî û herwiha beşên perwerdeya organên PDKÎ hat lidarxistin. Şeşemîn Festîvala Hêza Pêşmergê Kurdistanê îsal bi dirûşma 'Pêşmerge Bêhna Azadiya Jiyanê Ye' birêve çû û nêzîk 300 Pêşmerge di dema 9 rojan de, di sê warên 'fikrî, werzişî û leşkerî' de ketin kêbirkêyê.

Bi vê hilkevte, êvariya roja şemî 6ê Kanûna 2009an, di hola civînên giştî yê PDKÎ de, rêuresmek taybet hat lidarxistin û xelatên serkevtinyên Şeşemîn Festîvala Hêza Pêşmergê Kurdistanê hatin pêşkêşkirin.